

**Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і
дизайну імені Михайла Бойчука**

Факультету дизайну

Кафедра дизайну середовища

Розробник Ковешнікова Олександра Володимирівна

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 10 Введення в спеціальність**

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Мистецтво
Спеціальність	022 Дизайн
Спеціалізація	
Освітня програма	Дизайн середовища
Статус дисципліни	обовязкова
Курс/Семестр	Курс1 (I - II семестр)
Кількість кредитів ЄКТС	Кількість кредитів –9
Розподіл за видами занять за годинами навчання	Лекції 4
	Практичні 131
	Самостійна робота 135
Форма підсумкового контролю	диф. залік
Викладач	доцент кафедри дизайну середовища, Ковешнікова Олександра Володимирівна
Контактна інформація викладача	bim70@ ukr.net тел. 068 59 58 880
Ресурси комунікації з викладачем	koveshnikova_o@kdidpamid.edu.ua
Дні занять	Вівторок. середа
Консультації	Відповідно до графіку консультацій: понеділок. середа.

Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Зміст дисципліни.
Мета та завдання дисципліни	Перелік тем : 1. Композиція в дизайні середовища. Засоби гармонізації в композиції 2. Основні вимоги до шрифтів. Принципи геометричної побудови шрифтів. Класифікація шрифтів. 3. Особливості об'ємної та глибинно - просторової композиції.

Методологія вирішення об'ємної композиції.

4. Види антикви. Каліграфічні вправи на основі римського письма - курсив, шрифту Е. Джонстона, рустичного шрифту.

5. Об'ємна та об'ємно просторова композиція в дизайні середовища.

6. Шрифтові композиції у дизайні середовища.

7. Елементи композиції середовища. Особливості організації та якості простору. Просторові форми та виразність простору.

8. Різновиди логотипів.

Мета: теоретична та практична підготовка студентів з використанням композиційно-формотворчих прийомів, використання комплексного проектного метода в процесі роботи над завданням використання навичок проектної графіки на практиці, навичок застосування засобів та прийомів композиції для вирішення основних завдань формування середовища. Навчити студентів виконувати на професійному рівні шрифтові написи на проектах, планах, кресленнях та інших проектних документах; засвоїти на практиці деякі особливості роботи зі шрифтовими інструментами, принципи їх побудови основних груп шрифтів та сфери їх застосування.

Завдання. Оволодіння засобами гармонізації середовища та застосування основних видів і законів композиції при проектуванні дозволить майбутнім фахівцям використовувати їх, як основу в творчому процесі. Виконання на професійному рівні шрифтові написи на проектах, планах, кресленнях та інших проектних документах; засвоїти на практиці деякі особливості роботи зі шрифтовими інструментами. Внаслідок вивчення модулів навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

1 семестр

знати:

- методи і засоби створення різних видів композиції;
- основні закони і принципи побудови шрифту та створення шрифтової гарнітури;
- професійну термінологію та базові елементи літери; історію розвитку та еволюцію письма і шрифту; історію виникнення слов'янської та української писемності; основні закони і принципи побудови шрифту та створення шрифтової гарнітури;

вміти: - виконувати на професійному рівні шрифтові написи на проектах, планах, кресленнях та інших проектних документах; - засвоїти на практиці деякі особливості роботи зі шрифтовими інструментами.

- володіти прийомами та способами написання шрифту;

	<p>відтворювати стильову єдність шрифту по базовим елементам і літерам.</p> <p style="text-align: right;">2 семестр</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фахові прийоми роботи зі шрифтами при вирішенні певної творчої задачі, композиції; - уміння композиційного, стилістичного, кольорового поєднання шрифту. <p>вміти:- використовувати шрифт як рівноправний елемент композиції;- створювати композиційні закономірності побудови форми;- застосовувати прийоми і методи побудови абстрактної композиції на площині, в об'ємі, у просторі. вільно володіти мистецтвом каліграфії;</p> <ul style="list-style-type: none"> - уміння проектувати декоративні шрифти та об'єднувати їх в гарнітури. володіння різними прийомами та способами написання шрифту;уміння використовувати шрифт як рівноправний елемент композиції.
Передумови вивчення дисципліни	Композиція. Формоутворення. Проектування.
Програмні компетентності	
Інтегральні компетентності	<p>ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо проектних вирішень.</p> <p>ПРН 8. Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію.</p> <p>ПРН 10. Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі.</p> <p>ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.</p>
Загальні компетенції (ЗК)	<p>ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК 2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну.</p> <p>СК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.</p>

(СК)	<p>СК 4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності.</p> <p>СК 9. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями).</p>
------	--

Програма навчальної дисципліни

5.1 Тематичний план навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин				
	усь ого	ле к	се м	пра кт	с.р.
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.					
Композиція в дизайні середовища. Засоби гармонізації в композиції					
Тема 1. Основні види та закони композиції. Роль домінант і композиційного центру. композиційних осей при побудові композиції.	9	1		4	4
Тема 2. Композиція засобами метру та ритму.	8			4	4
Тема 3. Модульна просторова ритмометрична композиція об'ємно-планувального рішення різних за типологією об'єктів.	8			4	4
Тема 4. Аналіз об'ємно-просторового рішення та пропорційних співвідношень існуючих дизайн об'єктів, (робота з аналогами, графічна стилізація).	8			4	4
Усього годин за модулем	33	1		16	16
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2					
Основні вимоги до шрифтів. Принципи геометричної побудови шрифтів. Класифікація шрифтів.					
Тема 5: Історія писемності. Види шрифтів за призначенням. Класифікація шрифтів. Каліграфія. Елементи пера. Побудова шрифту архітектора.	4			2	2
Тема 6: Слово - образ	8			4	4
Тема 7. Рукописні українські шрифти. Козацький скоропис. Рутенія.	8			4	4
Тема 8: Рукописні шрифти. Курсивний шрифт Г.В. Гречихо, Устав за П.П. Чобітько	8			4	4
Усього годин за модулем	28			14	14

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.

Особливості об'ємної та глибинно - просторової композиції. Методологія вирішення об'ємної композиції.

Тема 9. Пропорції як засіб гармонізації. Особливості об'ємної та глибинно - просторової композиції. Композиція засобами ілюзії.	6	1		2	3
Тема 10. Формальна об'ємна композиція, ескіз графічно.	5			2	3
Тема 11. Глибинно – просторова композиція без використання об'ємів. <i>Концептуальна основа</i> простір - рух людини всередині глибинно-просторової композиції, зміни мінливих характеристик простору (висоти, ширини, глибини).	8			4	4
Тема 12. Фронтальна об'ємна композиція.	8			4	4
Усього годин за модулем	27	1		12	14

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Види антикви. Каліграфічні вправи на основі римського письма - курсив, шрифту Е. Джонтстона, рустичного шрифту.

Тема 13. Класицистична антиква. Шрифтова композиція. Венеціанська антиква. Французька антиква. Класицистична антиква	8			4	4
Тема 14. Перехідна антиква. Акцидентна антиква.	8			4	4
Тема 15. Каліграфічна композиція варіант рукописного римського письма - курсив	8			4	4
Тема 16. Каліграфічна композиція, виконана "Основним шрифтом" Е. Джонтстона	4			2	2
Тема 17. Каліграфічна композиція, виконана на основі рустичного шрифту	4			2	2
Усього годин за модулем	32			16	16
Всього за перший семестр	120	2		58	60

2 семестр

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5.

Об'ємна та об'ємно просторова композиція в дизайні середовища.

Тема 18. Об'ємно просторова композиція на основі ритмічних рядів. Організація елементів в єдину систему за допомогою складного ритмічного ряду. Види та закономірності об'ємної та об'ємно-просторової композиції. Об'ємно просторова композиція в дизайні середовища.	12	1		5	6
---	----	---	--	---	---

Тема 19. Відкрита об'ємно –просторова композиція, взаємодія доміанти та простору з розробкою вертикального акценту.	10			5	5
Тема 20. Закрита об'ємно –просторова композиція	8			4	4
Тема 21. Об'ємна композиція на основі контрасту чи нюансу.	8			4	4
Усього годин за модулем	38	1		18	19
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Шрифтові композиції у дизайні середовища.					
Тема 22. Шрифтова Композиція на основі назви міста в Україні з використанням академічного чи рубленого шрифту, Козацького скоропису, Рутенії, авторського шрифту.	8			4	4
Тема 23. Ескіз зовнішньої реклами вхідної частини кафе, магазину, офісу (тематика на вибір студента).	8			4	4
Тема 24. Ескіз шрифтові композиції в інтер'єрі.	8			4	4
Тема 25. Ескіз -меблі в формі букв	8			4	4
Тема 26: Ескіз шрифтові композиції в складі ресепшина.	8			4	4
Усього годин за модулем	40			20	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7 Елементи композиції середовища. Особливості організації та якості простору. Просторові форми та виразність простору.					
Тема27. Особливості композиційних рішень елементів середовища. Пошук композиційного рішення оглядового майданчика.	10	1		4	5
Тема 28. Пошук композиційного рішення елементів модульного устаткування міського середовища.	8			4	4
Тема 29. Фронтальна композиція стіни та перегородки на основі пропорцій єгипетського трикутника.	8			4	4
Тема 30. Композиційне рішення зупинки міського громадського транспорту.	11			5	6
Усього годин за модулем	37	1		17	19
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8 Різновиди логотипів.					
Тема 31. Авторський Логотип з використанням Футури, Гельветики або Оптіми.	12			6	6
Тема 32. Логотип з використанням гротеску 20 ст.	12			6	6
Тема 33. Об'ємно-просторовий логотип в міському середовище. (вхідній зоні, вітрини офісу чи магазину	11			6	5

на вибір)					
Усього годин за модулем	35			18	17
Усього за 2 семестр	150	2		73	75
годин за рік	270	4		131	135

5.2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
		ДФН
1.	Тема 1. Основні види та закони композиції. Роль домінанти і композиційного центру, композиційних осей при побудові композиції. Анотація. Увагу приділено законам, видам та складовим композиції. Супідрядності елементів. Об'єктивним властивостям форми. Пропорціям в композиції. Золотому перетину в архітектурі та мистецтві. Засобам побудови «золотого перетину» і модуляра Ле Корбюзьє. Масштаб і масштабність (графічні приклади). Поняття нюансу і контрасту. Розкриті поняття ритму та аритмічності, основні види побудови симетрії, симетрія та асиметрія, метричного ряду. Основні поняття теорії сприйняття лінії, форми. Лінія та пляма, їх взаємодія та протиставлення при формоутворенні. Негативний та позитивний простір, прояви таких принципових підходів при формоутворенні у ландшафтних об'єктах та у дизайні середовища [1],[10]	1
2.	Тема 9. Пропорції як засіб гармонізації. Особливості об'ємної та глибинно - просторової композиції. Композиція засобами ілюзії. Анотація. В лекції розкрито такі поняття, як фронтальна композиція – площинні композиції та ті, що мають рельєф. Фактура матеріалу, що працює на сприйняття рельєфної пластики площини. Самодостатність фронтальних композицій. Використання фронтальних композицій як елемента декорування стіни або площинного елемента в інтер'єрі або екстер'єрі. [5],[9]	1
Усього годин за 1 семестр		2

2 семестр

3.	Тема 18. Об'ємно просторова композиція на основі ритмічних рядів. Організація елементів в єдину систему за допомогою складного ритмічного ряду. Види та закономірності об'ємної та об'ємно-просторової композиції. Об'ємно-просторова композиція в дизайні середовища. Анотація. В лекції розкрито такі поняття, як Об'ємна композиція та її виміри. Закони організації об'ємної композиції. Два типи об'ємної композиції: симетрична та асиметрична. Глибинно-просторова композиція та її психіко-фізіологічний вплив на людину. Взаємодію форми і простору.	1
----	---	---

	[1],[3],[10]	
4.	Тема 27. Особливості композиційних рішень елементів середовища. Анотація Розвиток композиційних уявлень в сучасній архітектурі та дизайні. Взаємодію форми і простору. [1],[9],[10]	1
Усього за 2 семестр		2
Усього годин		4

10. Рекомендовані джерела інформації

10.1. Основна література

1. Основи композиції. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Навчальний посібник. К.: Каравела, 2018. 304с.
2. Тиц А.А. та ін Основи архітектурної композиції і проектування. Київ: Вищ. шк., 1976. 256 с.
3. Панова Л.П., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу «Архітектура композиція. Композиція-сприйняття». Частина 1. Харків: ХДАМГ, 2001. 60 с.
4. Жмурко Ю.В., Панова Л.П. та ін. Методичні вказівки до вивчення курсу «Архітектурна композиція. Композиція-сприйняття». Частина 2. Харків: ХДАМГ, 2002. 60 с.
5. Даниленко В.Я. Дизайн. Підручник. Х.: ХДАДМ, 2004. 320 с.
6. ДБН В.2.2-9:2009. Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення. К.: Держбуд України, 2009. 49 с.
7. ДСТУ 3899-99. Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт, 2002. 33 с.
8. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи композиції в дизайні» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 022– Дизайн)/Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова; уклад.: Н. С. Вергунова, В. А. Голіус. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 21 с.
9. Куленко М.Я. Основи композиції в образотворчому мистецтві. Київ: КНУБА, 2001. 88 с.
10. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально методичний посібник Харків: Арт-Родник, 2006. 120 с.

10.2. Допоміжна література:

1. Лесняк В.І. Акцидентний шрифт. 75 оригінальних шрифтів. Харків: Колорит, 2004. 140 с. 78.
2. Різник М. Письмо і шрифт К.: Вища школа, 1978. 132 с.
3. Куленко М. Графіка шрифту К.: вид-во КНУБА, 2004. 192 с.

4. Мітченко В. С. Естетика українського рукописного шрифту. К.: Грамота, 2007. 208 с.
5. Таранов Н. "Рукописний шрифт". "Вища школа", Львів. 1986 р. 159 стор.
6. Чебаник В. "Української мови (Абетка)", Київ. 2004 р. 58 с.
7. Шайверс Д. "Каліграфія ХХ ст. в Британії", "Шрифт і сучасність: Стенограма доповіді на симпозіумі". Зразки робіт студентів. Шпаковский Ю.Ф.
8. Лесняк В.І. Модерністські и постмодерністські шрифти. Харків: Колорит 2006. 148 с.
9. Івлєв, О. А. Повна енциклопедія символів. Світ книги, 2004. 416 с.
10. Снарський О. "Таблиці шрифтів". Видавництво "Реклама", Київ. 1970 р.

10.3. Інформаційні ресурси

1. Kimmelman Michael. Zaha Hadid, Groundbreaking Architect, Dies at 65.
2. The New York Times / Art&Design / March 31, 2016. [Electronic retrieved] <http://www.nytimes.com/2016/04/01/arts/design/zaha-hadid-architect-dies.html>.
3. Lynn, Greg. Organic algorithms in architecture [Electronic retrieved] // http://www.ted.com/talks/greg_lynn_on_organic_design.
4. Massimiliano Fuksas [Electronic retrieved] // (Last modified 14 April 2016) https://en.wikipedia.org/wiki/Massimiliano_Fuksas.
5. Parametric Design [Electronic resource] // (Last modified 31 March 2016) en.wikipedia.org/wiki/Parametric_design.
6. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/> Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, – Режим доступу: <http://www.cbs.rv.ua/8>. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул.Олекси Новака, 75). – Режим доступу: <http://www.nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
8. Сучасний український шрифт. Режим доступу: http://cyreading.blogspot.com/2012/11/blog-post_29.html

9. Книжкова графіка. Режим доступу:
<http://www.slideboom.com/presentations/137093/26>

Методи контролю та розподіл балів
1 семестр: *диференційований залік*

Розподіл балів за 100-бальною шкалою	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконані завдання
Змістовий модуль 1. Композиція в дизайні середовища. Засоби гармонізації в композиції Змістовий модуль 2. Основні вимоги до шрифтів. Принципи геометричної побудови шрифтів. Класифікація шрифтів	50
Змістовий модуль 3. Особливості об'ємної та глибинно - просторової композиції. Методологія вирішення об'ємної композиції. Змістовий модуль 4. Види антикви. Каліграфічні вправи на основі римського письма - курсив, шрифту Е. Джонтстона, рустичного шрифту.	50
Разом за семестр вивчення дисципліни	100
2 семестр: диференційований залік Розподіл балів за 100-бальною шкалою	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконані завдання
Змістовий модуль 5 Об'ємна та об'ємно просторова композиція в дизайні середовища. Змістовий модуль 6. Шрифтові композиції у дизайні середовища.	50
Змістовий модуль 7. Елементи композиції середовища. Особливості організації та якості простору. Просторові форми та виразність простору. Змістовий модуль 8. Різновиди логотипів.	50
Разом за семестр вивчення дисципліни	100

8.2 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано

Технічне, програмне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	<p>Навчальна дисципліна передбачає використання інформаційних технологій, для здійснення пошуку та аналізу аналогів і теоретичних досліджень з теми. Студенти виконують графічні зображення без допомоги комп'ютерного обладнання, але вони можуть використовувати його для виконання пошукових ескізів. Ватман, торшон, папір з шорсткою поверхнею. А -3.акварельні фарби, лінійки, туш, фломастери, маркери.</p> <p>Комп'ютерна техніка (ноутбук, стаціонарний комп'ютер, графічний планшет) з можливістю демонстрації текстових і графічних матеріалів і виходу до мережі Інтернет. Методичне забезпечення лекційного курсу.</p> <p>Роздатковий матеріал.</p> <p>Студенти використовують креслярське обладнання.</p>
Програмне забезпечення	Не передбачено
Матеріали, інструменти	Папір, фарби (акварель, гуаш), пензлі, маркери, лінери різної товщини, лінійка.

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Жодні форми порушення академічної доброчесності не
--	---

	<p>толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, студент втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена із заниженням балів.</p>
<p>Політика щодо відвідування занять</p>	<p>Пропуски занять без поважних причин неприпустимі (причини пропуску мають бути підтвержені). Усі роботи студентів повинні бути завантажені на кафедральний Гугл диск. Відсутність виконаних практичних завдань із дисципліни є підставою до не зарахуванню семестрової оцінки.</p>
<p>Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання</p>	<p>Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.</p>
<p>Політика щодо правил поведінки на заняттях</p>	<p>На проведення занять з дисципліни з Історії дизайну розповсюджуються загально прийняті норми і правила поведінки, затверджених таким документом як «Правила поведінки здобувачів вищої освіти в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука».</p> <p>Вітається власна думка студентів з теми заняття, активне обговорювання проектних проблем, аргументоване відстоювання авторської позиції. Разом із тим під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, у тому числі користування мобільними телефонами для розмов, запізнення на заняття без поважних причин, не реагування на зауваження викладача.</p>
<p>Політика щодо комунікації з викладачем</p>	<p>Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні на корпоративну пошту викладача (koveschnikova_o@kdidpamid.edu.ua).</p> <p>Умови листування: 1) в темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ВС); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: <u>прізвище_завдання</u>. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації pdf. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.</p>

Детальнішу інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у Робочій навчальній програмі навчальної дисципліни.

Розробник си́лабусу
навчальної дисципліни

О.В. Ковешнікова

Гарант освітньої програми

В.ІУ. Глеба

Т.в.о. завідувача кафедри

В.К. Сафронов

Си́лабус затверджено
на засіданні кафедри дизайну середовища

від 26.08 серпня 2024 р., протокол № 1